

Súťaž návrhov na riešenie obnovy rodinných domov
pre Plán obnovy a odolnosti SR
typ „MESTSKÁ RADOVKA“

SÚŤAŽNÉ ZADANIE
príloha číslo 1

PREAMBULA

Zadaním súťaže je **hľadanie ideového prístupu k obnove** rodinných domov. Úlohou účastníkov súťaže je v samostatných súťažiach (na viaceré typy domov) **vyjadriť názor na optimálnu formu adaptácie**, dostavby či transformácie charakteristických domov z 20. storočia, a to pri **zohľadnení kritérií energetickej a spoločenskej udržateľnosti** vyplývajúcich z Plánu obnovy a odolnosti.

Domový fond na Slovensku v 20. storočí prešiel rozsiahlym vývojom a modernizáciou, ktorá zvýšila úroveň života vtedajšieho obyvateľstva. V medzivojnovom období bola modernizácia uskutočňovaná prevažne na materiálnej báze – domy z mäkkých materiálov vystriedala pálená tehla a tvrdé krytiny. Domy si ešte ponechávali formálne špecifiká tradičnej výstavby konkrétneho regiónu. V druhej polovici 20. storočia sa preferovaným a takmer všeobecne uplatňovaným typom rodinného domu stáva dvojtraktový dom štvorcového pôdorysu v rozličných obmenách (jeho tri varianty tzv. „štvorec“, „kocka“ a „Orava“ boli predmetom zadania ideových súťaží vyhlásených v minulom roku). Hoci sa výstavba týchto rodinných domov realizovala prevažne svojpomocne, jednalo sa o typizované projekty.

Súčasný obraz slovenských sídiel, je z veľkej časti **výsledkom expanzívneho stavebného rozvoja 20. storočia**. Desiatky rokov od ich realizácie, dnes staršie rodinné domy stále predstavujú pre mnohých Slovákov a Slovenky **domov alebo osobnú skúsenosť**. Nakoľko je ich životnosť obmedzená, **modernizácia** týchto starších rodinných domov preto **predstavuje nevyhnutný krok, ako zhodnotiť veľkú časť nášho lokálneho bytového fondu**, prispôsobiť ho dnešným podmienkam a pripraviť ho na výzvy klimatickej zmeny a na možnosti vo využívaní energetických zdrojov.

Jednou z kľúčových tém súťaže je **budúci charakter domov po zateplení**. Pridaná vonkajšia zateplňovacia vrstva mení aj proporcie elementov, ktoré výraz domu určujú (veľkosti a pomery strán otvorov, hĺbka ostení, rôzne vystupujúce rímsy, steny, okapy a pod.). Požadovaná podrobnosť súťažného návrhu v takýchto pozíciách plášťa má preukázať **uvedomenie si dopadu novej vrstvy na proporcie a výraz domu**. Z hľadiska pretvárania ich vonkajšieho zjavu sú **možné rôzne prístupy**, od staro-novej interpretácie ich architektonických charakteristík t.j. uchovanie ich výrazovej identity, až po také riešenia, ktoré radikálne premenia ich výraz s ambíciou novej architektonickej kvality.

Preriešenie energetických vlastností domov je okrem zvýšenia kvality ich stavebno-fyzikálnych vlastností tiež **príležitosťou skvalitniť aj iné aspekty ich obytného komfortu** (napr. vzťah vnútra a vonkajšku, dispozičné zmeny a pod.). Spoločným identifikujúcim znakom týchto domov je často aj trvácna **vrstva brizolitových omietok**, preto by sa aj materialita povrchov navrhovaných riešení mala riadiť princípmi **trvácnosti resp. recyklovateľnosti**.

Výsledky tejto súťaže návrhov budú slúžiť ako súhrn možných riešení, ako **osвета pre individuálnych žiadateľov o podporu** z Programu, ktorí budú chcieť svoje rodinné domy zhodnotiť zodpovedne a spoločensky uvážene. Hlavným poslaním súťažných návrhov je preto ukázať **schopnosť pracovať s dobre známymi typmi rodinných domov a adaptovať ich na bývanie vyhovujúce aktuálnym požiadavkám** na prevádzku, životný štandard s presahom k výzvam najbližších dekád.

PREDSTAVENIE PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI

Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán **tvoria investície a reformy**, ktoré riešia výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach Európskej komisie pre Slovensko. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí **v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou**.

Web Plánu obnovy a odolnosti: www.planobnovy.sk

Komponent 2: Obnova budov - Investícia 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov

Realizácia obnovy rodinných domov má jasný cieľ, v rokoch **2022 - 2026** podporiť celkovo aspoň 30 000 domácností, pričom ide o staršie rodinné domy. Ich majitelia si budú môcť zrealizovať obnovu rodinného domu **zlepšením tepelnoizolačných vlastností** obvodového plášťa budovy a **výmenou neefektívnych zdrojov** tepla a teplej vody za vysokoúčinné zariadenia, resp. **osadiť nové zariadenia** využívajúce obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo v rámci vetrania napr. vetraním s rekuperáciou, atď.

Podporu sa plánuje smerovať pre:

- už zrealizované obnovy rodinných domov, ktorých obnova začala až po termíne stanovenom v podmienkach oprávnenosti.
- pripravované projekty, ktoré budú realizované po zverejnení prvej výzvy v 3Q 2022 a podaní žiadosti o podporu.

Oprávneným žiadateľom o dotáciu v programe bude fyzická osoba, ktorá je vlastníkom staršieho rodinného domu. Záujemca bude môcť podporu využiť buď na jedno opatrenie, alebo kombináciu viacerých.

Medzi plánované prvky obnovy patrí zateplenie obvodového plášťa, zateplenie strešného plášťa, výmena otvorových konštrukcií, inštalácia zdroja energie, zelená strecha, akumulčná nádrž na dažďovú vodu, odstránenie azbestu nevyhnutné pre ďalšie zateplenie objektu, sprievodná dokumentácia a iné.

Podrobné informácie o výzve sú dostupné na stránke komponentu: www.obnovdom.sk

POŽIADAVKY NA NÁVRH

„Mestská radovka“ – všeobecná charakteristika

Charakteristický typ rodinného domu realizovaný v mestských sídlach na celom území Slovenska. „Mestská radovka“ je dvoj až trojtraktový (jedno až trojpodlažný) dom štvorcového pôdorysu s plochou strechou (respektíve s pultovou strechou nízkeho sklonu, ktorá je skrytá za vysokú atiku). V oblastiach s vyššou snehovou nádielkou sa mestský radový dom staval s krovom (napr. v Banskej Bystrici alebo Poprade). Vo výnimočných prípadoch zástavby radových domov s plochou strechou vytvárali átriá. Tento typ rodinného domu sa na Slovensku staval najmä v 70. – 90. rokoch 20. storočia. Mestské radové domy predstavujú efektívny spôsob zástavby. Sú plošne úspornejšie ako izolované domy, úsporu prinášajú aj z hľadiska budovania komunikácií a inžinierskych sietí. Prevádzka radového domu je takisto lacnejšia nakoľko k významným tepelným stratám nedochádza z bočných strán domu.

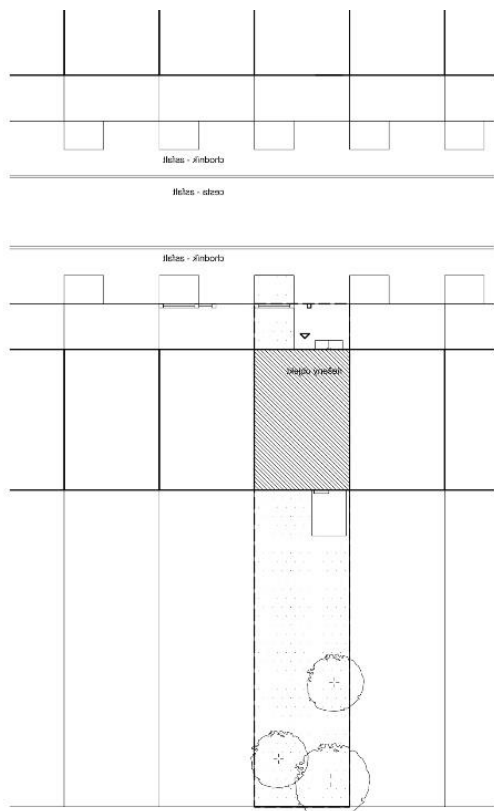
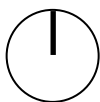
Formálne sa jedná o pomerne modifikovaný typ rodinného domu. Rozličné prevedenia tvoria rozsiahlu variantnú škálu a to po formálnej, materiálnej aj dispozičnej a prevádzkovej stránke. „Mestská radovka“ sa stavala na rovinatých aj svahovitých pozemkoch, so suterénom alebo bez. Často tieto domy majú vstavanú garáž. Prevádzkovo sa dom obvykle rozdeľoval podlažiami na dennú a nočnú časť. Prípadne technicko-servisnú časť na prízemí resp. v suteréne domu. „Mestská radovka“ pomerne často využívala balkóny, loggie a terasy obdobne ako u samostatne stojacich domoch s plochou strechou tzv. kociek. „Mestská radovka“ bola prezentovaná ako moderný typ rodinného domu mestského štýlu bývania a z tohto dôvodu je obostavaný priestor domu v maximálnej miere využívaný na obytnú (resp. prevádzkovú) funkciu a skladové a hospodárske priestory sa v týchto domoch primárne nenachádzali.

Súťažný podklad - predmetný dom „mestská radovka“ je fiktívny dom a predstavuje modelovú situáciu. Vzhľadom na existenciu početných variantov tohto typu domu, požadujeme v návrhu zachovanie tejto modelovej situácie, vrátane orientácie k svetovým stranám, pre vzájomné porovnanie modelových riešení.

V prípade neuvedenia špecifikácie konštrukcie, detailov alebo iných prvkov riešeného domu v predložených súťažných materiáloch, je na účastníkovi, akú špecifikáciu použije.

Riešené územie

Rodinný dom „mestská radovka“ sa nachádza v stabilizovanom území mesta na Záhorí. Územie je podľa UP mesta určené primárne na bývanie. Rodinný dom sa nachádza na pozemku o veľkosti 365 m². Terén je rovinatý. Na pozemku sa okrem rodinného domu nenachádza iný objekt. V susedstve rodinného domu „mestská radovka“ sa nachádzajú rodinné domy rovnakého typu so záhradami. „Mestská radovka“ tvorí spolu so susednými objektmi súvislú radovú uličnú zástavbu. Pozemok je napojený na inžinierske siete vody, elektriny, plynu, kanalizácie a telekomunikačnej siete.

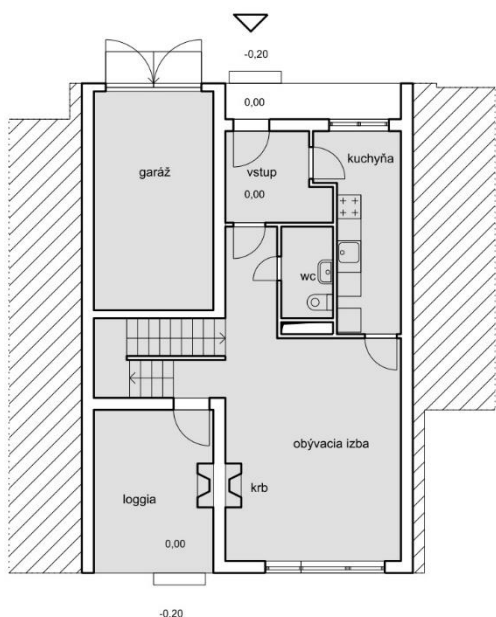
Situácia – Mestská radovka

Prevádzkovo – funkčný popis domu

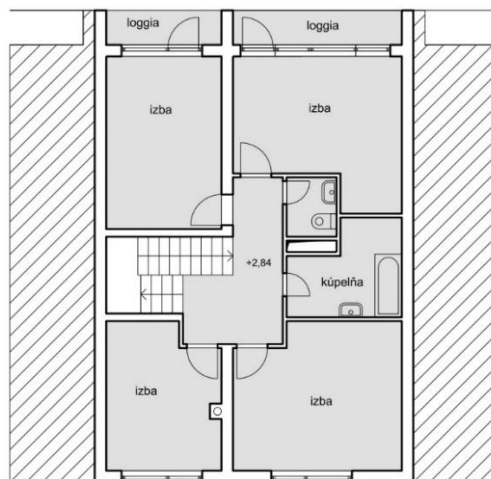
Rodinný dom „mestská radovka“ bol postavený v 80. rokoch 20. storočia. Jeho vek sa odhaduje na 40 rokov.

Dom nie je podpivničený. Vstup do domu je na 1. NP od ulice. „Mestská radovka“ má vstavanú garáž. Na 1. NP sa ďalej nachádza WC, kuchyňa, chodba a obývacia miestnosť s funkčným krbom. S priestoru schodiska otvoreného do obývacieho priestoru je východ do záhrady za domom cez hlbokú krytú loggiu. Na 2. NP sa nachádzajú štyri spálne, kúpeľňa a samostatné WC. Rodinný dom má na 2.NP ďalšie dve loggie.

Úžitková plocha domu je 140 m² (+ plocha loggií). Zastavaná plocha domu je 102m².

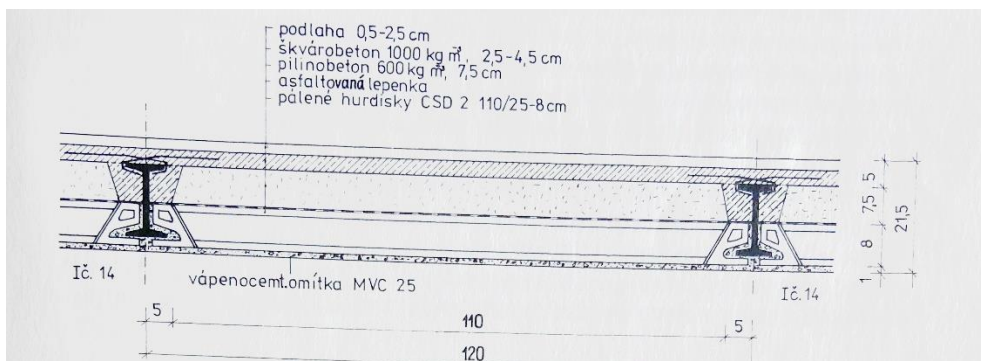
1 NP
Mestská radovka

2 NP
Mestská radovka

Konštrukčno – materiálová špecifikácia domu

Základové pásy domu sú zo základových blokov 60/60/40. Obvodové steny domu sú z pálenej tehly CDK š=290 mm. Stropy domu sú realizované zo stropných keramických panelov.

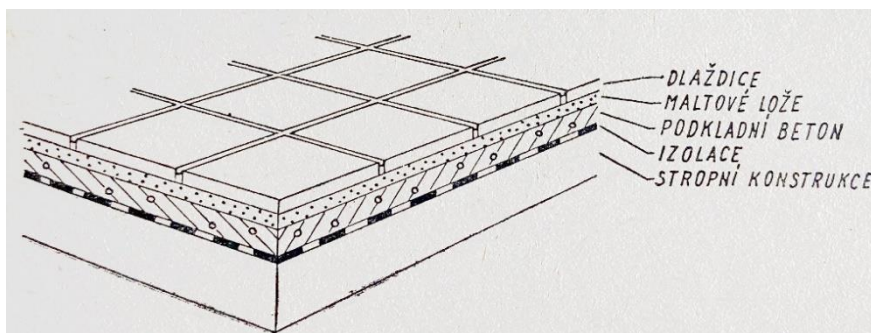

Stropná konštrukcia domu.

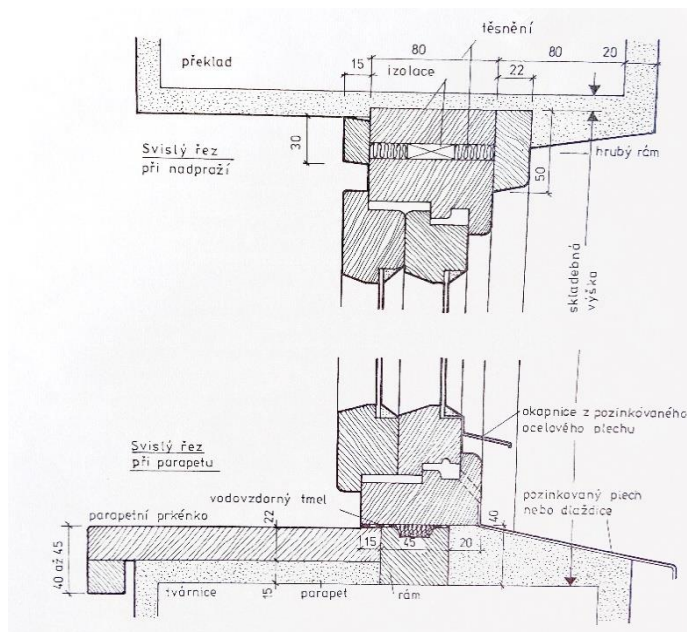
Okná na dome sú pôvodné, zdvojené. Vstupné dvere sú s jednoduchým zasklením.

Vykurovanie domu: Dom má **ústredné kúrenie**. Zdroj – starší plynový kotol. Okrem toho sa v obývacej izbe domu nachádza **krb** na drevo (bez priechodov v dome).

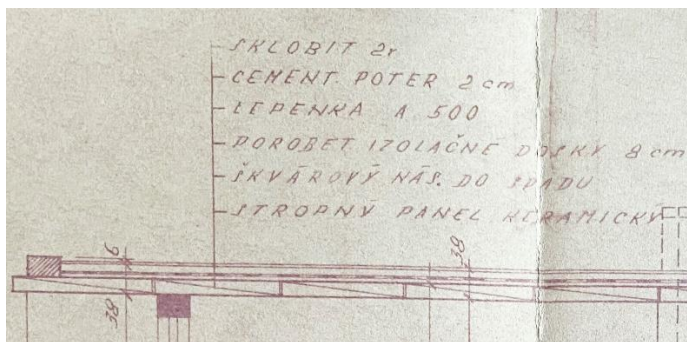
Povrchy: V interiéri sú vápenné omietky. V kúpeľni je na stenách keramický obklad. Na vonkajšej strane obvodových stien je brizolit (jednovrstvová vápenná omietka) s úlomkami sludy.

Pochôdzna terasa a loggie – skladba

Detail zdvojeného okna

Skladba plochej strechy domu. Strecha má 1 vpusť.

Požiadavky na návrh

Od súťažného návrhu sa v prvom rade očakáva, že poskytne **riešenie na obnovu** rodinného domu typu „**mestská radovka**“. Z energetického hľadiska sa v návrhu počíta aspoň so stredne hĺbkovou obnovou s cieľom dosiahnuť 30 - 60% úspor primárnej energie.

Súťažný návrh by mal komplexne zodpovedať otázku ako možno udržateľne pristupovať k obnove tohto modelového rodinného domu typu „**mestská radovka**“. Očakáva sa, že súťažný návrh ukáže **vhodný spôsob ako celkovo obnoviť a zhodnotiť objekt**, ktorý svojím dnešným stavom zodpovedá svojmu veku a dobe, v ktorej bol realizovaný.

Obnovený rodinný dom má **funkčne spĺňať nároky na plnohodnotné bývanie súčasnosti a blízkej budúcnosti**. Riešenie obnovy domu by malo mať **ambíciu pracovať nielen s najnovšími technológiami znižujúcimi energetickú náročnosť** (minimálne zhodnocovanú v časoch výstavby týchto domov), **ale využívať aj iné zodpovedné a dlhodobu udržateľné postupy a nástroje**. Pričom sa od návrhu neočakáva rekonštrukcia v zmysle pamiatkovej obnovy.

V tomto prípade je vítané aj využitie nástrojov zameraných na oblasť architektúry a stavaného priestoru všeobecne:

- **Premyslieť** - *Rethink/Refuse* – premyslieť existujúci priestor a jeho danosti, uvažovať o zadaní s nadhľadom a rozhľadom
- **Redukovať** - *Reduce* – redukovať rozsah vystavaného priestoru na nevyhnutné minimum cestou zdieľania, flexibility, etapovosti využitia...
- redukovať tiež množstvo potrebnej prevádzkovej, zabudovanej a spotrebovanej energie
- **Adaptovať** - *Reuse / Repurpose* - znovu použiť, neplytváť a pred rozhodnutím zavrhnúť, pasportizovať existujúce a prípadne znovu použiť (i na iný účel)
- **Pretvoriť** - *Recycle* – v prípade, že nie je možné iné zhodnotenie, **recyklovať** (opätovne zhodnotiť surovinu) nevyhovujúce stavebné konštrukcie, stavebné prvky, stavebný materiál...
- **Inovovať** - využiť nové materiály, konštrukčné riešenia a novú estetiku založenú na udržateľných postupoch
- **Investovať** - investovať do kvalitných trvácnych materiálov s cieľom predĺžiť ich životný cyklus.

Hoci sa od súťažného návrhu očakáva komplexné riešenie obnovy, je žiadané v návrhu zohľadniť aj **možnosti prípadnej etapizácie** obnovy respektíve brať do úvahy fakt, že budúci žiadatelia o príspevok z programu Obnova rodinných domov by mali byť schopní možné ideové riešenia uplatniť aj parciálne na ich obdobných domoch typu „**mestská radovka**“ a jeho prípadných modifikáciách.

Keďže príspevky z Plánu obnovy a odolnosti SR nebudú podporovať nárast úžitkovej plochy, neodporúča sa v návrhu pracovať s prírastkom úžitkovej plochy domu. V prípade, ak sa účastník rozhodne navyšovať úžitkovú plochu domu, musí tento krok zdôvodniť.

Na základe nastavenia Plánu obnovy a odolnosti SR sa očakáva, aby sa súťažný návrh zaoberal 4 hlavnými elementami obnovy objektu. Tieto elementy sú:

- STRECHA
- PLÁŠŤ
- VÝPLNE OTVOROV
- TECHNOLOGIE

Bilancie

Súčasťou súťažného návrhu je aj technická správa a výkaz výmer navrhovaného riešenia. Vzor technickej správy a tabuľka bilancií je súčasťou súťažných pomôcok (03b - VZOR TECHNICKÁ SPRÁVA A BILANCIE).